

Lisans Düzeyinde Turizm Rehberliği Eğitimi Veren Fakültelerin Müfredatlarının İncelenmesi

Examination of The Curriculum of The Faculties Providing Undergraduate Tourism Guidance Education

Zeynep İŞÇELİ

Afyon Kocatepe Üniversitesi, Turizm Rehberliği Anabilim Dalı, Türkiye
Afyon Kocatepe University, Faculty of Tourism, Turkey
Orcid Id: <https://orcid.org/0000-0002-8428-2636> - zeynepisceli@gmail.com

Dr.Öğr.Üyesi Gonca KILIÇ

Afyon Kocatepe Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Türkiye
Afyon Kocatepe University, Faculty of Tourism, Turkey
Orcid Id: <https://orcid.org/0000-0002-8221-4808> – kilicgonca @aku.edu.tr

Özet

Amaç ve Önem: Bu araştırmanın amacı Türkiye’de lisans düzeyinde turizm rehberliği eğitimi veren fakülte ve yüksekokulların ders müfredatları incelenerek Turist Rehberliği Meslek Yönetmeliği’nin 9. maddesine göre turist rehberi olabilmek için gerekli sertifika programında okutulması gereken zorunlu derslerin yönetmeliğe uygunluğunu araştırmaktır. Bu araştırma ilgili yönetmeliğe göre yer alan derslerin okutulup okutulmadığını tespit etmek, müfredatlardaki farklılıkları belirlemek açısından önemlidir.

Yöntem: Araştırmada, turist rehberi ve turist rehberliği eğitimi ile ilgili literatür taraması yapılmıştır. Araştırmanın amacı kapsamında Türkiye’de lisans düzeyinde Turizm Rehberliği eğitimi veren fakülte ve yüksekokulları tespit etmek için 2017-2018 yıllarına ait ÖSYM Yükseköğretim Programlarının bir arada bulunabildiği YÖK Atlas web sayfasından yararlanılmıştır. Bununla birlikte, ders müfredatlarını tespit etmek amacıyla da ilgili fakültelerin ve yüksekokullarının web sitelerine girerek ders programları incelenmiştir. 6326 sayılı Turist Rehberliği Meslek Kanunu ve Meslek Yönetmeliği ile ders müfredatlarının uygunluğunu tespit etmek amacıyla da sertifika programı için verilmesi gereken zorunlu dersler tablolar oluşturularak sunulmuştur.

Bulgular: Türkiye’de toplam 35 Üniversitenin 37 bölümünde lisans düzeyinde turizm rehberliği alanında eğitim verildiği ve bölümlerin “Turizm Rehberliği” ve “Seyahat İşletmeciliği ve Turizm Rehberliği” olmak üzere iki farklı şekilde adlandırıldığı tespit edilmiştir. Turist Rehberliği Meslek Yönetmeliği’nin sertifika programı için okutulması zorunlu olan bazı derslerin bazı üniversitelerde seçmeli ders olarak okutulduğu görülmüştür. Bununla birlikte, derslerin isimlerinin de ilgili bölümlerde farklılaşabildiği görülmüştür.

Özgünlük/ Bilimsel Katkı: Türkiye’de lisans düzeyinde turizm rehberliği eğitimi veren fakülte ve yüksekokulların müfredatlarının incelenmesi açısından ve Turist Rehberliği Meslek Yönetmeliği’nde yer alan turist rehberi olabilmek için gerekli sertifika programında okutulması zorunlu olan derslerin müfredatlara uygunluğunu tespit etmek açısından önemlidir. Gerekli literatür incelendiğinde de daha önce bu şekilde yapılmış bir çalışmaya rastlanmaması araştırmanın önemini arttırmaktadır.

Sınırlılıklar: Bu araştırmada sadece lisans düzeyinde eğitim veren fakülte ve yüksekokulların müfredatları incelenmiştir. Benzer çalışmalara rastlanmamış olması araştırma sonuçlarını karşılaştırma imkânının olmamasına neden olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Turizm Rehberliği Eğitimi, Turist Rehberliği Meslek Yönetmeliği, Müfredat

Makale Türü: Araştırma makalesi

Abstract

Purpose and Importance: The aim of this study is to examine the curriculum of the faculties and colleges which give undergraduate level tourism guidance training in Turkey and investigate the regulatory compliance of the compulsory courses taught in the tourist guidance certificate program according to the article 9 of the Tourist Guiding Professional Regulation. This research is important in terms of determining whether the courses are taught according to the relevant regulation and differences in the curriculum.

Methodology: In the study, literature review on tourist guide and tourist guide education was conducted. To identify faculties and colleges that give Tourism Guidance training, YÖK Atlas web site was used. This website contains all 2017-2018 ÖSYM Higher Education programs in Turkey. In order to identify the curricula, the course curricula were examined using the web sites of faculties and colleges. In order to determine the appropriateness of course curricula with the 6326 Tourist Guidance Profession Law and Profession Regulations, compulsory courses for the certificate program were investigated.

Findings: In Turkey, a total of 35 universities and 37 departments give under-graduate level tourism guidance training. There are two different departments that give this training: "Tourism Guidance" and "Travel Management and Tourism Guidance". It was observed that some of the courses that are mandatory for the certificate program according to the regulation are taught as elective courses at some universities. Moreover, it can be seen that the names of the courses can also different.

Originality/ Scientific Value: This study is important in terms of examining the curriculum of the faculties and colleges which give undergraduate level tourism guidance training in Turkey and determining the regulatory compliance of the compulsory courses taught in the tourist guidance certificate program. When the relevant literature was reviewed, it was seen that there were no such study had been done before.

Limitations: In this study, only the curricula of faculties and colleges giving undergraduate education were examined. The results could not be compared with other studies because of the absence of similar studies.

Key Words: Tourism Guidance Training, Tourist Guidance Profession Law, Curriculum.

Paper Type: Research paper

Giriş

Sürekli bir gelişim gösteren turizm endüstrisinin emek yoğun bir sektör olması, turizm faaliyetlerini gerçekleştiren diğer bir değişle çalışan kişilerin de nitelikli olması açısından büyük önem taşımaktadır. Özellikle de ülkenin ve destinasyonların tanıtımını yapan ve dolayısıyla da turistlerin kafasında bir ülke imajının oluşmasında etkili olan turist rehberlerinin rolü çok büyüktür. Bu nedenle, turist rehberlerine verilen eğitim-öğretim de önem kazanmaktadır.

TUREB'in 2018 yılı verilere göre Türkiye'de ülkesel ve bölgesel, eylemli ve eylemsiz olmak üzere toplam 10454 kayıtlı rehber bulunmaktadır. Türkiye'de ülkesel turist rehberi sayısı 9783 kişi iken, ülkesel eylemli turist rehberi sayısı ise toplam 6642'dir. Türkiye'de toplam bölgesel turist rehberi sayısı 671 kişi olup, bunların 525'i eylemli turist rehberidir. İstanbul Turist Rehberleri Odası 2914'ü ülkesel, 170'i bölgesel eylemli olmak üzere toplam 4496 rehber ile Türkiye'de en fazla kayıtlı rehberlere sahip oda olma niteliğini taşımaktadır.

Bölgesel turist rehberlerinin bölgelere göre dağılımı incelendiğinde sırasıyla Marmara Bölgesi'nde 518 rehber, Ege Bölgesi'nde 430 rehber, Akdeniz Bölgesi'nde 419 rehber, İç Anadolu Bölgesi'nde 369 rehber, Karadeniz Bölgesi'nde 158 rehber, Güneydoğu

Anadolu Bölgesi'nde 78 rehber, Doğu Anadolu Bölgesi'nde ise 38 rehberin bulunduğu tespit edilmiştir.

Yabancı Dillerine göre turist rehberlerinin sayıları incelendiğinde en çok 6544 rehberin İngilizce dilinde rehberlik hizmeti verdikleri, bunları sırasıyla 1642 rehber ile Almanca dilinde hizmet veren rehberlerin, 1123 rehber sayısı ile Fransızca dilinde hizmet veren rehberlerin olduğu ve 696 rehber ile İspanyolca, 674 rehber ile Rusça, 588 rehber ile Japonca, 554 rehber ile İtalyanca hizmet veren rehberlerin takip ettiği belirlenmiştir.

Bu araştırmanın amacı Türkiye'de lisans düzeyinde turizm rehberliği eğitimi veren fakülte ve yüksekokulların ders müfredatları incelenerek Turist Rehberliği Meslek Yönetmeliği'nin 9. (dokuzuncu) maddesine göre turist rehberi olabilmek için gerekli sertifika programında okutulması gereken derslerin yönetmelik açısından uyumu araştırılmıştır.

1. Turist Rehberi Kavramı

Günümüzde turist rehberi, turizm sektörünün vazgeçilmez dinamiklerinden biri haline gelmiştir. Bunun nedeni ise, kitleler halinde gerçekleştirilen turizm faaliyetlerinde meydana gelen artış ve son yıllarda harcanan çaba ve maliyetler ile kazanılan turistlerin sürekli müşteri haline gelebilmesinde turist rehberlerinin rolü daha da önemli olmuştur (Batman, 2003:118). Dolayısıyla, Dünyada boş zamanın artması, gelir seviyesinin yükselmesi insanları seyahat etmeye ve turizme katılmaya yönlendirmiştir. Uluslararası turizm hareketlerinin artması sonucu ülkeler turizm endüstrisinden daha fazla pay almak ve daha fazla turisti kendi ülkelerine çekmek amacıyla çeşitli çalışmalar yapmaktadırlar. Bu konuda ulusal turist rehberlerine önemli görevler düşmektedir. Turist rehberleri ülkelerine gelen turistlerin tatillerinden memnun ayrılması, tekrar o ülkeye gelmesi ve müşteri sadakati sağlanması konusunda oldukça etkili olmaktadır (Tetik, 2006: 20).

Bir turist rehberi ile hizmet daha kaliteli sunulabileceği gibi, çok kalitesiz bir düzeye de indirilebilir (Batman, 2003: 118). Rehberler; otel işletmesi, seyahat acentası ve müşteri üçgeninde çalışan bireyler olması sebebi ile turizm faaliyetlerinin müşteri açısından olumlu veya olumsuz algılanmalarında çok etkili olmaktadır. Rehberlerin işlerine verdikleri önem aynı zamanda hizmetin etik olarak yerine getirilip getirilmemesinde de etkili olmaktadır (Kozak ve Nergiz, 2016: 132).

Turist rehberliğinde profesyonelliği oluşturan ve bir turist rehberinin taşıması gereken sorumluluklar şu unsurları içerir; Turistin güzel bir seyahat ve tatil deneyimi yaşamasına yardımcı olmak, ülke hakkında olumlu ve iyi bir imaj oluşmasına katkıda bulunmak, turistin beklentisini seyahat işletmesinin hizmetleri doğrultusunda karşılamak, bilgisini doğru, anında ve ilginç bir biçimde sunmak, bilgiyi anlaşılabilir şekilde ve yorum yaparak aktarmak, ülkeyi, turiste sunulan ürünü, turu ve hizmetin özelliklerini iyi tanımak, turistin ve sunulan hizmetin özelliklerine göre davranmak, bireylerarası iletişim becerilerinde yetkin olmak, sürekli kendisini yenilemek, bilgi, kültür ve deneyimini artırmak, meslek sırlarını başkalarıyla paylaşmamak, dürüst, doğru, adil ve tutarlı olmak, sorumluluk sahibi ve disiplinli olmak, liderlik nitelikleri taşımaktır (Yarcan, 2007: 35-36).

Turistin güzel bir seyahat ve tatil deneyimi yaşamasına yardımcı olmak, ülke hakkında olumlu ve iyi bir imaj oluşmasına katkıda bulunmak, turistin beklentisini seyahat işletmesinin hizmetleri doğrultusunda karşılamak, bilgisini doğru, anında ve ilginç bir biçimde sunmak, bilgiyi anlaşılabilir şekilde ve yorum yaparak aktarmak, ülkeyi, turiste sunulan ürünü, turu ve hizmetin özelliklerini iyi tanımak, turistin ve sunulan hizmetin

özelliklerine göre davranmak, bireylerarası iletişim becerilerinde yetkin olmak, sürekli kendisini yenilemek, bilgi, kültür ve deneyimini artırmak, meslek sırlarını başkalarıyla paylaşmamak, dürüst, doğru, adil ve tutarlı olmak, sorumluluk sahibi ve disiplinli olmak, liderlik nitelikleri taşımaktır.

Turist rehberi, 6326 sayılı Turist Rehberliği Meslek Kanunu'na göre bu kanun hükümleri uyarınca mesleğe kabul edilerek turist rehberliği hizmetini sunma hak ve yetkisine sahip olan gerçek kişilerdir. Bu Kanunun 2. maddesine göre ise turist rehberliği hizmeti, seyahat acentacılığı faaliyeti olmamak kaydıyla kişi veya grup halindeki yerli veya yabancı turistlerin gezi öncesinde seçmiş oldukları dil kullanılarak ülkenin kültür, turizm, tarih, çevre, doğa, sosyal ve benzeri değerleri ile varlıklarının kültür ve turizm politikaları doğrultusunda tanıtılarak gezdirilmesini veya seyahat acentaları tarafından düzenlenen turların gezi programının seyahat acentasının yazılı belgelerinde tanımladığı ve tüketiciye satıldığı şekilde yürütülüp acenta adına yönetilmesini, ifade eder.

Turist rehberleri fiziksel görünümünün yanı sıra sabır ve anlayış, mizah kabiliyetinin olması gibi insani özelliklerinin yanında, liderlik, kararlılık, davranış esnekliği ve mesleki etik gibi bazı unsurları da taşıması beklenmektedir. Bununla birlikte, profesyonel turist rehberinin hem ülke tanıtımını sağlamaları, dolayısıyla ülkenin olumlu imaj oluşturmalarına yardım eden kişiler olması ve ülkenin doğal, tarihi ve kültürel özelliklerini tam ve doğru şekilde anlatmalarının gerekliliği nedeniyle, hem de turizm işletmeleri ve turistler için stratejik önem taşıması sebebiyle bu mesleği gerçekleştiren bireylerin çok iyi eğitim almalarının sağlanması gerekmektedir (Batman, 2003: 118).

2. Turizm Rehberliği Eğitimi

Türkiye'de turizm eğitimi, örgün ve yaygın olmak üzere iki şekilde gerçekleştirilmektedir. Örgün turizm eğitimi veren öğretim kurumları, ortaöğretim ve yükseköğretim düzeyinde, mesleki turizm eğitimi veren okullardan oluşmaktadır. Yaygın turizm eğitimi ise; gerek resmi gerekse özel kurumlar tarafından verilen kısa süreli mesleki kurslar niteliğinde bir görünüm arz etmektedir (Pelit ve Güçer, 2006:143).

Örgün mesleki turizm eğitimi bir diplomaya yönelik olarak eğitim öğretim kurumlarında yapılan eğitim türüdür. Turizm mesleki eğitimi Türkiye'de orta öğretim ve yükseköğretim düzeyinde olmak üzere iki aşamada gerçekleştirilmektedir (Hacıoğlu vd., 2008: 25). Ortaöğretim düzeyinde örgün turizm eğitimi Aşçılar Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Özel Turizm Otelcilik Meslek Lisesi, Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi gibi liseler tarafından verilmektedir. Bununla birlikte, bu liselerde öğrenim verilen alanlar Yiyecek-İçecek Hizmetleri, Konaklama ve Seyahat Hizmetleri şeklindedir.

Yükseköğretimde örgün turizm eğitimi ise, Yükseköğretim Kurulu'na bağlı üniversitelerde iki yıl süreyle devam eden önlisans eğitimi meslek yüksekokulları, dört yıl süre ile devam eden lisans eğitimi fakülte ve yüksekokullar ve Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde yer alan yüksek lisans ve doktora eğitimini içermektedir (Erdoğan ve Yılmaz, 2012: 19). Türkiye'de eğitim sisteminin örgütlenişi ve işleyişi dikkate alındığında, yükseköğretimde turizm eğitiminin amacı, mesleki etik ilkeler doğrultusunda bireylere turizm alanında bilgi birikiminin aktarılması, turizm sektöründeki faaliyet kollarına ait teorik ve pratik bilgi ve becerilerin kazandırılması şeklindedir (Sert, 2012: 215). Meslek yüksekokulları bünyesindeki turizm programları sektörün gereksinim duyduğu analiz yeteneği olan becerikli ve nitelikli, orta kademe yönetici adayları yetiştirmeyi amaçlar. Bununla birlikte, bu programların kuruluş amaçları arasında yöresel işgücünün yetiştirilmesi

de yer almaktadır (Hacıoğlu vd., 2008: 42). Yüksekokul ve Lisans düzeyinde verilen eğitimin amacı ise sektör için planlamacı ve araştırmacı elemanlar yetiştirmek yanında sektör içerisinde yer alan işletmelerde hizmet vermek üzere, üst düzey yönetici yetiştirmeyi amaçlamaktadırlar (Tuyluoğlu, 2003: 25). Turist rehberliği bölümleri açısından incelendiğinde ise gerek önlisans ve gerekse lisans eğitimi açısından bakıldığında Turizm Rehberliği Bölümünden gerekli koşulları sağlayarak mezun olan öğrenciler; YDS'den (Yabancı Dil Sınavı) en az 75 puan almış, 45 günlük (ülkesel) veya 8 günlük (bölgesel) yurtiçi uygulama gezisini tamamlamaları durumunda, Kültür ve Turizm Bakanlığı'na başvuruda bulunarak Profesyonel Turist Rehberliği Kimlik Kartı alabilmekte ve ülke genelinde Türkçe veya kimliğinde yazılı dilde/dillerde Turizm Rehberliği yapabilmektedirler (Afyon Kocatepe Üniversitesi, Turizm Fakültesi, 2018).

2547 Sayılı Yüksek Öğretim Kanunu çerçevesinde 2003-2004 öğretim yılına kadar, Türkiye'de yükseköğretim kurumları bünyesinde; "turizm ve otelcilik", "otel yöneticiliği", "turizm işletmeciliği ve otelcilik", "turizm işletmeciliği", "mutfak yönetimi", "yiyecek içecek işletmeciliği", "turizm yönetimi", "turizm rehberliği", "seyahat ve tur işletmeciliği", "seyahat işletmeciliği ve tur operatörlüğü" "seyahat işletmeciliği" vb. isimlerde turizm önlisans programları yürütülmüştür. MEB-YÖK Meslek Yüksek Okulları Program Geliştirme Projesi kapsamında yapılan bir çalışmayla birlikte, önlisans düzeyindeki turizm programları; "Turizm ve Otel İşletmeciliği" ve "Turizm ve Seyahat İşletmeciliği" olmak üzere iki ana program olarak tekrar düzenlenmiştir. 2009-2010 Eğitim Öğretim Yılından itibaren ise bu programlar, "Ağırlama Hizmetleri" ve "Turizm ve Seyahat Hizmetleri" şeklinde yeniden yapılandırılmıştır. Ancak "Ağırlama Hizmetleri" programının adı, 2010-2011 öğretim yılında yeniden "Turizm ve Otel İşletmeciliği" olarak değiştirilmiştir (Boylu ve Arslan, 2014: 83). Bununla birlikte günümüzde ise "Otel, Lokanta ve İkram Hizmetleri" veya "Seyahat, Turizm ve Eğlence Hizmetleri" bölümleri gibi isimler ile adlandırıldığı ve "Aşçılık", "Turizm ve Otel İşletmeciliği", "İkram Hizmetleri", "Turizm ve Seyahat Hizmetleri", "Otel İşletmeciliği", "Turizm Animasyonu", "Seyahat İşletmeciliği ve Tur Operatörlüğü" gibi programların yer aldığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte turizm eğitimi veren meslek yüksekokullarında rehberlik alanında "Turist Rehberliği" adlı program altında eğitim ve öğretim verildiği görülmüştür.

Yaygın turizm eğitimi incelendiğinde ise, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı ile Vakıf ve Özel Kuruluşlar bünyesinde gerçekleştirilen kurslar aracılığıyla gerçekleştirilmektedir (Hacıoğlu vd., 2008: 25). Bununla birlikte, TÜRSAB tarafından verilen enformasyon memurluğu kursu da örnek gösterilebilir. Turist Rehberliği açısından ise TUREB tarafından verilen veya diğer bir deyişle Kültür ve Turizm Bakanlığı gözetim ve denetimi altında Birlik veya Birliğin uygun görüşü ile odalar tarafından ücretli veya ücretsiz olarak sunulan turizm çeşitliliği dikkate alınarak, bölgelerine göre uzman turist rehberi yetiştirilmesi ve turist rehberlerinin çeşitli konularda eğitilmesini sağlamak amacıyla uzmanlık eğitimi programları uygulanmaktadır (TUREB,2015). Örneğin, Gaziantep Bölgesel Turist Rehberleri Odası "Anadolu İpek yolu Lezzet Durakları Gastronomi ve Gurme Uzmanlığı" Semineri düzenlenmesi gibi.

Ayrıca, Turist Rehberliği Meslek Yönetmeliği ile belirlenen esas ve usuller çerçevesinde Bakanlığın gözetimi ve denetimi altında Birlik tarafından düzenlenen dersler, konferanslar ve uygulama gezilerinden oluşan ülkesel veya bir ya da birden fazla bölgede düzenlenecek bölgesel turist rehberi yetiştirme programları da uygulanmaktadır (TUREB, 2018:40).

3. Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırmanın amacı Türkiye’de lisans düzeyinde turizm rehberliği eğitimi veren fakülte ve yüksekokulların ders müfredatları incelenerek Turist Rehberliği Meslek Yönetmeliği’nin 9. (dokuzuncu) maddesine göre turist rehberi olabilmek için gerekli sertifika programında okutulması gereken derslerin yönetmeliğe uygunluğunun araştırılmasıdır. İlk önce literatür taraması yapılarak kavramsal çerçeve ortaya konulmuştur. Bu çerçevede, Turist Rehberliği Meslek Yönetmeliği’ne göre sertifika programında okutulması gereken zorunlu dersler şunlardır: (TUREB, 2018):

- Genel Turizm Bilgisi ve Turizm Mevzuatı,
- Meslek Etiği ve Meslek Dersi,
- Dinler tarihi
- Türkiye’nin Tarihi ve Turizm Coğrafyası,
- İletişim Becerileri
- Genel Türk Tarihi ve Kültürü,
- Arkeoloji
- Türk Dili ve Edebiyatı,
- Mitoloji,
- Anadolu Medeniyetleri Tarihi,
- Turizm Sosyolojisi
- Türkiye’nin Flora ve Faunası, Doğa Tarihi,
- Müzecilik
- Genel Sağlık Bilgisi, İlk Yardım, Sağlık Turizmi, Turist Sağlığı,
- Türk Halk Bilimi ve Geleneksel Türk El Sanatları,
- Sanat Tarihi, İkonografi.

Meslek dersleri de bu araştırma da Seyahat Acentacılığı, Tur Yönetimi ve Rehberlik dersleri şeklinde ele alınarak incelenmiştir.

Türkiye’de lisans düzeyinde Turizm Rehberliği eğitimi veren fakülte ve yüksekokulları tespit etmek amacıyla araştırmada 2017-2018 yıllarına ait ÖSYM Yükseköğretim Programlarının bir arada bulunabildiği YÖK Atlas web sayfasından faydalanılmış olup, ders müfredatlarını tespit etmek amacıyla da ilgili üniversitelerin web sitelerinden lisans düzeyinde Turizm Rehberliği bölümü olan fakültelerin ve yüksekokullarının ders programları incelenmiştir. 6326 sayılı “Turist Rehberliği Meslek Kanunu ve Meslek Yönetmeliği” ile uygunluk durumunu tespit etmek amacıyla da sertifika programı için verilmesi gereken zorunlu dersler tablolar oluşturularak sunulmuştur. Buna karşılık, 10 tane Devlet Üniversitesi ve 1 Vakıf Üniversitesi’nin müfredatlarına ulaşamamış olup yeni kuruldukları veya kurulma aşamasında olduklarına dair bilgiye ulaşılmıştır. Bu nedenle bu bölümlerin ders müfredatları incelemeye alınamamıştır. Dolayısıyla incelemeye Türkiye’de turizm rehberliği alanında lisans eğitimi veren toplam 37 bölümden, 26 tanesi incelemeye alınmıştır.

4. Bulgular

Araştırmanın bu kısmında, Lisans Düzeyinde Turizm Rehberliği-Seyahat İşletmeciliği ve Turizm Rehberliği Programı Olarak Eğitim Veren Üniversiteler, Yüksek Lisans Düzeyinde Turizm Rehberliği Eğitimi Veren Üniversitelere Ait Bilgiler, Lisans Düzeyinde Turizm Rehberliği Eğitimi Veren Üniversitelerde okutulan zorunlu ve seçmeli derslere ilişkin

bulgular yer almıştır. Buna göre, lisans düzeyinde Turizm Rehberliği-Seyahat İşletmeciliği ve Turizm Rehberliği Programları adı altında eğitim veren üniversiteler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1’e göre, Türkiye’de Turizm Rehberliği eğitimi veren toplam 35 Üniversite’nin 2 tanesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu’nda, 1 tanesi Turizm ve Otelcilik Yüksekokulu, 1 tanesi Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu’nda, 1 tanesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi’nde, 1 tanesi İktisadi İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi’nde, 1 tanesi Turizm ve Otel İşletmeciliği Fakültesi’nde ve 31 tanesi de Turizm Fakültesi bünyesinde yer almaktadır.

Tablo 1. Lisans Düzeyinde Turizm Rehberliği-Seyahat İşletmeciliği ve Turizm Rehberliği Programı Olarak Eğitim Veren Üniversiteler

	Üniversite	Fakülte Yüksekokul	Bölüm	Devlet Vakıf	Ücretli Ücretsiz	1.öğretim 2.öğretim
1	Adıyaman	Turizm Fakültesi	Turizm Rehberliği	Devlet	Ücretsiz	1.Öğretim
2	Adnan Menderes	Turizm Fakültesi	Turizm Rehberliği	Devlet	Ücretsiz	1.ve 2.Öğretim
3	Afyon Kocatepe	Turizm Fakültesi	Turizm Rehberliği	Devlet	Ücretsiz	1.ve 2.Öğretim
4	Akdeniz	Turizm Fakültesi	Turizm Rehberliği	Devlet	Ücretsiz	1.Öğretim
5	Akdeniz	Manavgat Tur. Fak.	Turizm Rehberliği	Devlet	Ücretsiz	1.Öğretim
6	Aksaray	Turizm Fakültesi	Turizm Rehberliği	Devlet	Ücretsiz	1.Öğretim
7	Alaaddin Keykubat	Turizm Fakültesi	Turizm Rehberliği	Devlet	Ücretsiz	1.Öğretim
8	Anadolu	Turizm Fakültesi	Turizm Rehberliği	Devlet	Ücretsiz	1.Öğretim
9	Atatürk	Turizm Fakültesi	Turizm Rehberliği	Devlet	Ücretsiz	1.Öğretim
10	Balıkesir	Turizm Fakültesi	Turizm Rehberliği	Devlet	Ücretsiz	1.ve 2.Öğretim
11	Batman	Tur. İşl. ve O. Y.O.	Turizm Rehberliği	Devlet	Ücretsiz	1.Öğretim
12	Bülent Ecevit	Turizm Fakültesi	Turizm Rehberliği	Devlet	Ücretsiz	1.Öğretim
13	Ege Üniversitesi	Çeşme Tur.veO. Y.O	Turizm Rehberliği	Devlet	Ücretsiz	1.Öğretim
14	Erciyes	Turizm Fakültesi	Turizm Rehberliği	Devlet	Ücretsiz	1.Öğretim
15	Gümüşhane	Turizm Fakültesi	Turizm Rehberliği	Devlet	Ücretsiz	1.Öğretim
16	İstanbul Gelişim	İkt. İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi	Turizm Rehberliği	Vakıf	Burs Seçenekler i	1.Öğretim
17	İstanbul Medeniyet	Turizm Fakültesi	Turizm Rehberliği	Devlet	Ücretsiz	1.Öğretim
18	İzmir Kâtip Çelebi	Turizm Fakültesi	Turizm Rehberliği	Devlet	Ücretsiz	1.Öğretim
19	Kafkas	Turizm Fakültesi	Turizm Rehberliği	Devlet	Ücretsiz	1.Öğretim
20	Karabük	Turizm Fakültesi	Turizm Rehberliği	Devlet	Ücretsiz	1.Öğretim
21	Kastamonu	Turizm Fakültesi	Turizm Rehberliği	Devlet	Ücretsiz	1.Öğretim
22	Mersin	Turizm Fakültesi	Turizm Rehberliği	Devlet	Ücretsiz	1.Öğretim
23	Necmettin Erbakan	Turizm Fakültesi	Turizm Rehberliği	Devlet	Ücretsiz	1.Öğretim
24	Nevşehir Hacı Bektaş Veli	Turizm Fakültesi	Turizm Rehberliği	Devlet	Ücretsiz	1.Öğretim
25	Nişantaşı	Uyg. Bilim. Y.O.	Turizm Rehberliği	Vakıf	Burs Seç.	1.Öğretim
26	Ondokuz Mayıs	Turizm Fakültesi	Turizm Rehberliği	Devlet	Ücretsiz	1.Öğretim
27	Pamukkale	Turizm Fakültesi	Turizm Rehberliği	Devlet	Ücretsiz	1.Öğretim

28	Selçuk	Beyşehir Ali Akkanat Turizm Fakültesi	Turizm Rehberliği	Devlet	Ücretsiz	1.Öğretim
29	Sinop	Tur. İşl. ve O.Y.O.	Turizm Rehberliği	Devlet	Ücretsiz	1.ve 2.Öğretim
30	Yaşar	İktisadi İdari Bil. Fak	Turizm Rehberliği	Vakıf	Ücretli ve B.	1.Öğretim
31	Adıyaman	Turizm Fakültesi	Sey. İşl.ve Tur.Reh.	Devlet	Ücretsiz	1.Öğretim
32	Çanakkale 18 Mart	Turizm Fakültesi	Sey. İşl.ve Tur.Reh.	Devlet	Ücretsiz	1.Öğretim
33	Esk. Osman Gazi	Turizm Fakültesi	Sey. İşl.ve Tur.Reh.	Devlet	Ücretsiz	1.Öğretim
34	Gazi	Turizm Fakültesi	Sey. İşl.ve Tur.Reh.	Devlet	Ücretsiz	1.Öğretim
35	Kırklareli	Turizm Fakültesi	Sey. İşl.ve Tur.Reh.	Devlet	Ücretsiz	1.Öğretim
36	Sakarya	Turizm Fakültesi	Sey. İşl.ve Tur.Reh.	Devlet	Ücretsiz	1.Öğretim
37	Selçuk	Turizm Fakültesi	Sey. İşl.ve Tur.Reh.	Devlet	Ücretsiz	1.ve 2.Öğretim

Fakülte ve Yüksekokulların bölümlere göre isimleri incelendiğinde, 30 tane Turizm Rehberliği bölümü ve 7 tane de Seyahat İşletmeciliği ve Turizm Rehberliği Bölümü bulunmaktadır. Bunların 34 tanesi Devlet Üniversitesi olarak eğitim vermekte iken, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Nişantaşı Üniversitesi ve Yaşar Üniversitesi de 3 tane Vakıf Üniversitesi olarak eğitim vermektedir.

Devlet üniversitelerindeki fakültelerin 5 tanesinde II. öğretim olarak da eğitim-öğretim verilirken, Vakıf Üniversitelerinde ücretli eğitimin yanında %25, %50 ve % 75 burslu eğitim imkânı da sunulduğu tespit edilmiştir. Yüksek Lisans Düzeyinde Turizm Rehberliği Eğitimi Veren Üniversitelere ilişkin bilgiler Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Yüksek Lisans Düzeyinde Turizm Rehberliği Eğitimi Veren Üniversitelere Ait Bilgiler

SIRA	Üniversite	Enstitü	Ana bilim dalı	Devlet Vakıf	Tezli/ tezsiz	1.öğretim 2.öğretim
1	Afyon Kocatepe Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü	Turizm Rehberliği	Devlet	Tezsiz	2.Öğretim
2	Akdeniz Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü	Turizm Rehberliği	Devlet	Tezsiz	2.Öğretim
3	Balıkesir Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü	Turizm Rehberliği	Devlet	Tezli	1.Öğretim
4	Mersin Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü	Turizm Rehberliği	Devlet	-	-
5	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü	Turizm Rehberliği	Devlet	Tezli	1.Öğretim
6	Gazi Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü	Turizm Rehberliği	Devlet	Tezsiz	1.Öğretim
7	Selçuk Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü	Seyahat İşlt. ve Turist Rehberliği	Devlet	Tezli	1.Öğretim

Tablo 2'e göre, yüksek lisans ve doktora eğitimleri incelendiğinde, yüksek lisans turizm rehberliği eğitimi veren toplam 7 Üniversite bulunmaktadır. Bunların 3 tanesi tezli yüksek lisans eğitimi, 3 tanesi ise tezsiz yüksek lisans eğitimi vermektedir. Tezsiz turizm rehberliği eğitim veren üniversitelerden Afyon Kocatepe Üniversitesi ve Akdeniz Üniversitesi'nde 2. öğretim olarak eğitim verilirken, Gazi Üniversitesinde ise 1. öğretimde Tezsiz yüksek lisans eğitimi verildiği tespit edilmiştir. Mersin Üniversitesi'nin sitesinde yüksek lisans ile ilgili detaylı bilgiye ise ulaşılamamıştır. Turizm rehberliği alanında doktora düzeyinde Türkiye'de hiçbir üniversitede eğitim verilmediği tespit edilmiştir.

Tablo 3. Lisans Düzeyinde Turizm Rehberliği Eğitimi Veren Üniversitelerin Akademik Kadroların Unvanlarına Göre Dağılımları

SIRA	ÜNİVERSİTE	Prof.	Doçent	Dr.öğr. Üyesi	Öğretim Görevlisi	Araş. Gör.
1	Adıyaman Üniversitesi	2		1		
2	Adnan Menderes Üniversitesi	2		1	1	1
3	Afyon Kocatepe Üniversitesi		1	2	2	1
4	Akdeniz Üniversitesi	1	2	3		
5	Akdeniz Üniv.Manavgat Turizm Fak.			3		
6	Aksaray Üniversitesi			3		
7	Anadolu Üniversitesi	1	1	1	2	5
8	Balıkesir Üniversitesi	1	3	1		2
9	Batman Üniversitesi	1	1	2		2
10	Ege Üniversitesi Çeşme Yük.	1	1	1	1	1
11	İstanbul Gelişim Üniv.			4		2
12	İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi	1	1	3		2
13	Kastamonu Üniversitesi			1	1	2
14	Mersin Üniversitesi		2	3	8	1
15	Necmettin Erbakan Üniversitesi		1	3		1
16	Nevşehir Hacı Beştaş Veli Üniversitesi		1	1	3	4
17	Ondokuz Mayıs Üniversitesi			3		2
18	Pamukkale Üniversitesi		3			
19	Sinop Üniversitesi			3		1
20	Yaşar Üniversitesi	1	1	1		1
21	Adıyaman Üniv.Sey.İşl.	1		2		
22	Çanakkale 18 Mart Üniv.Sey.İşl.		2	4	2	3
23	Gazi Üniv. Sey.İşl.	1	5	1	1	1
24	Kırklareli Üniv. Sey.İşl.			3		2
25	Selçuk Üniv. Sey.İşl.	1	2	3	2	1
26	Selçuk Üniv. Beyşehir Ali Akkanat Turizm Fakültesi		1	4	1	1

Türkiye'de lisans düzeyinde turizm rehberliği eğitimi veren fakülte ve yüksekokulların toplam 37 bölümünden, 11 tanesine ait akademik personel ile ilgili bilgi

olmadığı için 26 tane bölüme ait akademik kadroların unvanlara göre incelemesi tablo 3'te sunulmuştur. Buna göre, lisans düzeyinde turizm rehberliği ve seyahat işletmeciliği ve turizm rehberliği bölümlerinde eğitim veren üniversitelerde toplam 14 Profesör, 28 Doçent, 57 Dr. Öğr. Üyesi, 24 Öğretim Görevlisi ve 36 tane de Araştırma Görevlisi bulunduğu belirlenmiştir.

Lisans düzeyinde turizm rehberliği eğitimi veren üniversitelerde 6326 sayılı Turist Rehberliği Meslek Kanunu ve Yönetmeliğine göre okutulması zorunlu derslerin fakültelerinin müfredatları açısından incelenerek tablo 4'te ve tablo 5'te sunulmuştur.

Lisans düzeyinde Turizm Rehberliği eğitimi veren kurumların müfredatları araştırıldığında ortaya çıkan bulgulara göre her üniversitede farklılıklar olduğu tespit edilmiştir. Üniversitelerin farklı sınıflarında farklı dönemlerinde görülen dersler Meslek Yönetmeliği'ne göre zorunlu dersler olarak düzenlenmiş olup seçmeli dersler şeklinde olanlarda ayrı bir tablo da verilmiştir. Toplamda Türkiye'de lisans düzeyinde turizm rehberliği bölümü olarak 35 üniversite ve 37 bölümden oluşmaktadır. Bu fark ise Akdeniz Üniversitesinde iki farklı fakültede turizm rehberliği bölümünün yer almasından ve bununla birlikte Adıyaman Üniversitesi turizm fakültesinde hem turizm rehberliği hem de seyahat işletmeciliği ve turizm rehberliği bölümlerinin yer almasından kaynaklanmaktadır. Bunlardan 10 tane Devlet Üniversitesi ve 1 Vakıf Üniversitesi'nin müfredatlarına ulaşılamamış olup yeni kuruldukları veya kurulma aşamasında olduklarına dair bilgiye ulaşılmıştır. Bu nedenle bu bölümlerin ders müfredatları incelemeye alınamamıştır.

Tablo 4'e göre 6326 sayılı "Turist Rehberliği Meslek Kanunu ve Yönetmeliği" ne göre okutulması zorunlu dersler Genel Turizm Bilgisi ve Turizm Mevzuatı, Meslek Etiği ve Meslek Dersi, Türkiye'nin Tarihi Ve Turizm Coğrafyası, Genel Türk Tarihi Ve Kültürü, Türk Dili Ve Edebiyatı, Arkeoloji, Mitoloji, Sanat Tarihi, İkonografi, Dinler Tarihi, Genel Sağlık Bilgisi, İlk Yardım, Sağlık Turizmi, Turist Sağlığı, İletişim Becerileri, Anadolu Medeniyetleri Tarihi, Türk Halk Bilimi ve Geleneksel Türk El Sanatları, Türkiye'nin Flora ve Faunası, Doğa Tarihi, Turizm Sosyolojisi, Müzecilik, olarak belirtilmiş bu derslerin isimlerinin üniversitelerde farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Turist Rehberliği Meslek Yönetmeliğine göre turist rehberliği sertifikası almak için okunması gereken zorunlu derslerden biri de Meslek Dersleri olarak belirtilmiştir. Bu araştırmada da meslek dersleri Seyahat Acentacılığı, Tur Yönetimi ve Rehberlik dersleri şeklinde ele alınarak incelenmiştir.

Tablo 4. Lisans Düzeyinde Turizm Rehberliği Eğitimi Veren Üniversitelerde Okutulan Zorunlu Dersler

SIRA	ÜNİVERSİTE	Genel Turizm	Turizm Mevzuatı	Türkiye'nin Tarihi	Anadolu Med. Tarihi	Genel Türk Tarihi ve Kültürü	Türkiye Coğrafyası	Türk Dili ve Edebiyatı	Sanat Tarihi ve İkonografi	Dinler Tarihi	İletişim Becerileri	Rehberlik
1	Adıyaman	X	-----	X	X	-----	X	X	X	X	X	X
2	Adnan Menderes	X	X	X	X	X	X	X	-----	X	X	X
3	Afyon Kocatepe	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
4	Akdeniz	X	X	X	X	-----	X	X	X	X	X	X
5	Akdeniz Manavgat T.	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X

Fak.												
6	Aksaray	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
7	Anadolu	X	X	X	X	----	X	X	X	X	X	X
8	Balıkesir	X	X	X	----	X	X	X	X	X	----	X
9	Batman	X	X	X	X	X	X	X	X	----	X	X
10	Ege	X	----	X	X	X	----	X	X	X	----	X
11	İstanbul Gelişim	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
12	İzmirKatip Çelebi	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
13	Kastamonu	X	X	X	X	----	X	X	X	X	X	X
14	Mersin	X	X	X	X	X	X	X	----	----	X	X
15	Necm. Erbakan	X	X	X	X	----	X	X	X	X	X	X
16	Hacı Beştaş Veli	X	X	X	X	X	X	X	X	X	----	X
17	Ondokuz Mayıs	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
18	Pamukkale	X	X	X	X	----	X	X	X	X	X	X
19	Sinop	X	X	X	X	----	X	X	X	X	X	X
20	Yaşar	X	X	X	X	X	X	X	X	X	----	X
21	Adıyaman	X	X	X	----	----	X	X	X	X	X	X
22	Ç. 18 Mart	X	X	X	X	X	X	X	X	----	----	X
23	Gazi	X	X	X	----	----	X	X	X	X	----	X
24	Kırklareli	X	X	X	X	----	X	X	----	X	----	X
25	Selçuk	X	X	X	X	X	X	X	X	----	X	X
26	Beyşehir Ali Akkanat T. Fak.	----	X	X	X	X	X	X	----	X	X	X

Tablo 4 incelendiğinde bütün üniversitelerde Türk Dili ve Edebiyatı, Türkiye'nin Tarihi ve Rehberlik derslerinin olduğu, diğer derslerinde hemen hemen bütün üniversitelerde farklı isimlerde de olsa verildiği belirlenmiştir.

Tablo 5. Lisans Düzeyinde Turizm Rehberliği Eğitimi Veren Üniversitelerde Okutulan Zorunlu Dersler

SIRA	ÜNİVERSİTE	Arkeoloji	Mitoloji	Müzecilik	Türk Halk Bilimi	Genel Sağlık Bilgisi	Turizm Sosyolojisi	Türkiye'nin Flora Faunası	Seyahat Acentacılığı	Tur Yönetimi	Meslek Etiği
1	Adıyaman	X	X	----	----	X	X	----	----	----	----
2	Adnan Menderes	X	X	----	X	X	----	----	X	X	----
3	Afyon Kocatepe	X	X	X	X	X	X	----	X	X	X
4	Akdeniz	X	X	X	X	X	X	----	X	X	----
5	Akdeniz Manavgat Turizm Fak.	X	X	X	X	X	X	----	X	X	----
6	Aksaray	X	X	X	X	----	----	----	X	X	X
7	Anadolu	X	----	X	----	X	X	X	----	X	X
8	Balıkesir	X	X	X	X	----	X	X	----	----	----

9	Batman	X	X	X	X	X	X	X	----	X	X
10	Ege	X	X	----	----	----	----	----	----	----	----
11	İstanbul Gelişim	X	X	X	----	X	X	X	X	X	X
12	İzmir Katip Çelebi	X	X	----	X	X	----	X	X	X	----
13	Kastamonu	X	X	----	----	X	X	X	X	X	----
14	Mersin	X	X	X	X	X	----	X	X	X	X
15	Necmettin Erbakan	X	X	X	----	X	----	----	X	X	----
16	Hacı Beştaş Veli	X	X	X	----	X	----	----	X	----	X
17	Ondokuz Mayıs	X	X	X	X	X	X	----	X	X	X
18	Pamukkale	X	X	X	X	X	X	X	X	X	----
19	Sinop	X	X	----	X	X	----	----	X	X	X
20	Yaşar	X	X	X	X	X	X	X	----	----	X
21	Adıyaman Sey.İşl.	X	X	X	----	----	----	X	----	X	----
22	Çanakkale 18 Mart	X	X	----	----	----	----	----	X	X	----
23	Gazi	----	----	----	----	----	----	X	X	X	----
24	Kırklareli	----	X	----	----	----	X	----	X	X	----
25	Selçuk	X	X	X	----	----	----	X	X	X	----
26	Beyşehir Ali Akkanat Turizm Fak.	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X

Turist Rehberliği Meslek Yönetmeliği'nin sertifika programı için okutulması zorunlu olan Meslek Etiği, Halk Bilimi ve El Sanatları, Türkiye'nin Flora ve Faunası, Turizm Sosyolojisi ve Müzecilik derslerinin bazı üniversitelerde seçmeli ders olarak verildiği görülmüştür. Buna ilişkin bulgular tablo 6' da sunulmuştur. Buna göre, turizm rehberliği alanında lisans eğitimi veren bölümlerin ders müfredatlarının incelenmesi sonucu toplam 26 bölümden, 22 bölümde bu derslerin seçmeli dersler şeklinde verildiği tespit edilmiştir. Buna karşılık, dört bölümde ise zorunlu dersler şeklinde okutulduğu görülmüştür.

Tablo 6. Lisans Düzeyinde Turizm Rehberliği Eğitimi Veren Üniversitelerde Seçmeli Olarak Okutulan Dersler

SIRA	ÜNİVERSİTE	Meslek Etiği	Halk Bilimi ve El Sanatları	Türkiye'nin Florası	Turizm Sosyolojisi	İletişim Becerileri	Müzecilik
1	Adıyaman	----	X	X	X	----	X
2	Adnan Menderes	----	----	X	----	----	X
3	Afyon Kocatepe	----	----	X	----	----	----
4	Akdeniz	----	----	----	----	----	----
5	Akdeniz Manavgat Turizm Fakültesi	----	----	----	----	----	----
6	Aksaray	----	----	X	X	----	----
7	Anadolu	----	X	----	----	----	----
8	Balıkesir	----	----	----	----	----	----
9	Batman	X	X	----	----	----	----
10	Ege	----	X	----	----	----	X
11	İzmir Katip Çelebi	X	----	----	X	----	X

12	Kastamonu	----	X	----	----	----	X
13	Mersin	----	----	----	----	----	----
14	Necmettin Erbakan	----	----	----	X	----	----
15	Hacı Bektaş Veli	----	----	----	X	X	----
16	Ondokuz Mayıs	----	----	X	----	----	----
17	Pamukkale	----	----	----	----	----	----
18	Sinop	----	----	----	----	----	X
19	Adıyaman Sey.İşl.	X	----	X	----	----	----
20	Çanakkale 18 Mart	----	----	X	X	----	----
21	Gazi	X	X	----	----	----	----
22	Kırklareli	X	----	X	----	----	X

Lisans Düzeyinde Turizm Rehberliği eğitimi veren üniversitelerde okutulan veya müfredatlarında bulunan yabancı dil dersleri tablo 7’de sunulmuştur. Buna göre İngilizce’nin bütün üniversitelerin ders müfredatlarında yer aldığı, dolayısıyla en çok tercih edilen yabancı dil olduğu görülmüştür. Dünya’da en çok konuşulan dillerden biri olması nedeniyle İngilizce’nin ders müfredatlarında tercih edildiği şeklinde ifade edilebilir.

Tablo 7’e göre Rusça ve Almanca dillerinin ise üniversiteler tarafından İngilizce’den sonra en çok tercih edilen yabancı dil dersleri olduğu belirlenmiştir. Bu durum ise Türkiye’yi en çok milliyetleri göre gelen ziyaretçi ve turistlerin bu ülkelerden gelmesi nedeniyle bu dillerin öğretildiği söylenebilir. Ayrıca, Ege Üniversitesi’nde İtalyanca’nın ilgili bölümde temel dil dersi olarak okutulduğu görülmüştür. Buna karşılık, Bulgarca ve Farsça gibi dillerin ise bazı üniversitelerin seyahat işletmeciliği ve turizm rehberliği bölümlerinde ders müfredatında yer aldığı fakat üniversiteler tarafından öğretim vermek için en az tercih edilen diller olduğu belirlenmiştir.

Tablo 8. Lisans Düzeyinde Turizm Rehberliği Eğitimi Veren Üniversitelerdeki Yabancı Dil Derslerinin İlişkin Bilgiler

SIRA	Üniversite	İngilizce	Almanca	Fransızca	Rusca	Çince	Japonca	İspanyolca	İtalyanca	Arapça	Bulgarca	Farsça
1	Adıyaman	X	X	X	X	X	X	--	X	X	--	--
2	Adnan Menderes	X	X	X	X	X	X	X	--	--	--	--
3	Afyon Kocatepe	X	X	X	X	X	--	--	--	X	--	--
4	Akdeniz	X	X	--	X	--	--	--	--	--	--	--
5	Akdeniz Manavgat	X	--	X	X	X	--	X	--	--	--	--
6	Aksaray	X	X	--	X	--	--	--	--	--	--	--
7	Anadolu	X	X	X	X	--	--	--	--	--	--	--
8	Balıkesir	X	X	X	X	--	--	--	--	--	--	--
9	Batman	X	X	X	X	--	X	--	--	--	--	--
10	Ege	X	--	--	--	--	--	--	X	--	--	--
11	İstanbul Gelişim	X	--	--	X	--	--	--	--	X	--	--
12	İzmir Katip Çelebi	X	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

13	Kastamonu	X	X	X	X	X	--	--	--	--	--	--
14	Mersin	X	X	--	X	--	--	--	--	--	--	--
15	Necmettin Erbakan	Z	X	X	X	--	--	--	--	--	--	--
16	Nevşehir Hacı Beştaş Veli	X	X	X	--	--	X	--	X	--	--	--
17	Ondokuz Mayıs	X	X	X	X	--	--	--	--	X	--	--
18	Pamukkale	X	X	--	X	X	X	X	X	--	--	--
19	Sinop	X	X	--	X	--	--	--	--	X	--	--
20	Yaşar	X	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
21	Adıyaman Sey.İşl.Fak.	X	X	X	X	--	--	--	--	--	--	--
22	Çanakkale 18 Mart	X	X	--	X	--	X	--	--	--	--	--
23	Gazi	X	X	X	X	X	--	X	--	X	--	X
24	Kırklareli	X	X	--	X	--	--	--	--	X	X	--
25	Selçuk	X	X	--	X	--	--	--	--	--	--	--
26	Selçuk Beyşehir Tur.	X	X	--	X	--	--	--	--	X	--	--

Sonuç ve Öneriler

Bu araştırmanın amacı Türkiye’de lisans düzeyinde turizm rehberliği eğitimi veren fakülte ve yüksekokulların ders müfredatlarının incelenerek, Turist Rehberliği Meslek Yönetmeliği’nin 9. (dokuzuncu) maddesine göre turist rehberi olabilmek için gerekli sertifika programında okutulması gereken derslerin yönetmelik açısından uygunluğunun araştırılmasıdır.

Türkiye’de Turizm Rehberliği eğitimi veren toplam 35 Üniversite’nin örgütleniş biçimleri incelendiğinde, 2 tanesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu’nda, 1 tanesi Turizm ve Otelcilik Yüksekokulu, 1 tanesi Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu’nda, 1 tanesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi’nde, 1 tanesi İktisadi İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi’nde, 1 tanesi Turizm ve Otel İşletmeciliği Fakültesi’nde ve 31 tanesi de Turizm Fakültesi bünyesinde eğitim vermektedir.

Yüksek Lisans ve Doktora eğitimleri incelendiğinde, Yüksek Lisans Turizm Rehberliği eğitimi veren toplam 7 Üniversite’nin 3 tanesi tezli yüksek lisans eğitimi verirken, 3 tane üniversitenin ise tezsiz yüksek lisans eğitimi verdiği tespit edilmiştir. Turizm Rehberliğine ilişkin tezsiz yüksek lisans eğitimi veren üniversitelerden Afyon Kocatepe Üniversitesi ve Akdeniz Üniversitesi tezsiz yüksek lisans eğitimini 2.öğretim olarak, Gazi Üniversitesinde ise 1.öğretimde tezsiz yüksek lisans eğitimi verdiği tespit edilmiştir. Doktora eğitiminin ise turizm rehberliği anabilim dalı veya bilim dalı olarak henüz hiçbir üniversitede verilmediği tespit edilmiştir.

Türkiye’de lisans düzeyinde turizm rehberliği eğitimi veren fakülte ve yüksekokulların akademik kadrolarının unvanlara göre sayıları incelendiğinde, lisans düzeyinde turizm rehberliği ve seyahat işletmeciliği veya turizm rehberliği bölümlerinde eğitim veren üniversitelerde toplam 14 Profesör, 28 Doçent, 57 Dr. Öğr. Üyesi, 24 Öğretim Görevlisi ve 36 tane de Araştırma Görevlisi bulunduğu tespit edilmiştir.

Lisans düzeyinde Turizm Rehberliği eğitimi veren fakülte ve yüksekokulların müfredatları araştırıldığında ortaya çıkan sonuçlara göre üniversitelerin müfredatları

açısından farklılıklar olduğu tespit edilmiştir. Derslerin müfredatta farklı sınıflarda ve farklı dönemlerde olduğu ve 6326 sayılı “Turist Rehberliği Meslek Kanunu ve Yönetmeliği” ne göre sertifika programında okutulması gereken zorunlu derslerin bazılarının çeşitli üniversitelerde seçmeli ders (Meslek Etiği, Halk Bilimi ve El Sanatları, Türkiye’nin Flora ve Faunası, Turizm Sosyolojisi ve Müzecilik) olarak da verildiği tespit edilmiştir.

Lisans düzeyinde turizm rehberliği eğitimi veren üniversitelerde İngilizce yabancı dilinin bütün üniversitelerin ders müfredatlarında yer aldığı, dolayısıyla en çok tercih edilen yabancı dil olduğu görülmüştür. Bununla birlikte, Almanca ve Rusça dillerinin ise üniversiteler tarafından İngilizceden sonra en çok tercih edilen yabancı dil dersleri olduğu belirlenmiştir. Bunun yanında, üniversitelerin ilgili bölümlerinin müfredatlarında Japonca, Çince, İspanyolca, İtalyanca gibi derslerinin de olduğu tespit edilmiştir. Buna karşılık, Bulgarca ve Farsça gibi dillerin ise çok az üniversitenin müfredatında yer aldığı görülmüştür. Bütün bu elde edilen bilgiler çerçevesinde araştırmamızın sonucunda sunabilecek öneriler şu şekildedir.

- İlgili Yönetmelik’te turist rehberliği sertifikası alabilmek için okutulması gereken bazı derslerin bir kısım üniversitelerde seçmeli olması, o derslerin öğrenciler tarafından öğrenilmemesine neden olabilmektedir. İlgili derslerin de zorunlu hale getirilmesi bu hususta düşünülebilir.
- Branşlaşmaya yönelik rehberlik eğitimlerinin de üniversitelerin turizm rehberliği bölümlerinde verilmesi önem taşımaktadır. Diğer bir deyişle, turizm çeşitlerine göre turist rehberleri yetiştirmeye yönelik derslerin verilmesi iyi bir yaklaşım olacaktır. Örneğin, botanik turizmüne yönelik ders müfredatın da “Türkiye’nin flora ve faunası dersinin verilmemesi” gibi hususlara dikkat edilmelidir.
- Turizm rehberliği bölümlerinde okutulan yabancı dil derslerinin sektördeki rehber ihtiyacını da dikkate alarak düzenlenmesi önem taşımaktadır.

Bütün bu öneriler çerçevesinde ders müfredatlarının da bölümler açısından birbirleri ile uyumlu hale getirilmesi önemlidir.

Kaynakça

- AKÜ. (2018). <http://turizm.aku.edu.tr/bolum-genel-tanitimi3/> (Erişim tarihi: 01.07.2018).
- Batman, O. (2003). "Türkiye’deki Profesyonel Turist Rehberlerinin Mesleki Sorunlarına Yönelik Bir Araştırma". *Bilgi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2),117-134.
- Boylu Y. ve Arslan E. (2014). “Türkiye’deki Turizm Eğitiminin Rakamsal Gelişmeler Açısından Değerlendirilmesi”. *Gazi Üniversitesi Turizm Fakültesi Dergisi*, (1): 79-97.
- Erdinç, S.B. ve Yılmaz, G. (2012). “Günümüzde Turizm Eğitiminin Yükseköğretim İçerisindeki Yeri”, *Turizm Eğitimi Konferansı- Tebliğler*, ss.17-31, Ankara, Türkiye, (17-19 Ekim 2012).
- Hacıoğlu, N., Kaşlı, M., Şahin, S. ve Tetik, N. (2008). *Türkiye’de Turizm Eğitimi*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Kozak, A. K. ve Nergiz, G.H. (2016). *Turizmde Etik, Kavramlar, İlkeler ve Standartlar* (Gözden Geçirilmiş 5. Baskı). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Pelit E. ve Güçer E. (2006). “Turizm Alanında Öğretmenlik Eğitimi Alan Öğrencilerin Turizm İşletmelerinde Yaptıkları Stajları Değerlendirmeleri Üzerine Bir Araştırma”. *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, (1): 139-164.
- Sert, S. (2012). “Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Memnuniyet Düzeyleri ile Not Ortalamaları Arasındaki İlişki”, *Turizm Eğitimi Konferansı- Tebliğler*. ss.215-225, Ankara, Turkey, (17-19 Ekim 2012).

- Tetik, N. (2006). “Türkiye’de Profesyonel Turist Rehberliği ve Müşterilerin Turist Rehberlerinden Beklentilerinin Analizi (Kuşadası Örneđi)”. Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- TUREB (Turist Rehberleri Birliđi). (2018). 6326 Sayılı Turist Rehberliği Meslek Kanunu. Ankara: Dönmez Ofset.
- TUREB (Turist Rehberleri Birliđi). (2015). <http://www.tureb.org.tr/tr/Page/Detail/79>. (Erişim tarihi: 03.07.2018).
- TUREB (Turist Rehberleri Birliđi). (2018). <http://tureb.org.tr/tr/RehberIstatistik/>. (Erişim tarihi: 09.07.2018).
- Tuyluoğlu, T. (2003). “Türkiye’de Turizm Eğitiminin Niteliđi”. Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yarcan, Ş. (2007). “Profesyonel Turist Rehberliğinde Mesleki Etik Üzerine Kavramsal Bir Deđerlendirme”. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 18(1), 33-44.